

Hoi Ruud,

Al millennia lang is goud het edelmetaal dat wordt begeerd door de mensheid. Van Zuid-Amerika en de Inca's tot de Egyptenaren die al voordat ze een eigen schrift hadden het metaal aan het bewerken waren voor koningen. Aan de aantrekkingskracht van goud is sindsdien niet heel veel veranderd. Nog steeds wordt goud wereldwijd gebruikt voor sieraden en met een groeiende middenklasse in opkomende landen zoals China en India (waar gouden sieraden nog vaak worden gebruikt voor bruidsschatten), zal de vraag naar het edelmetaal dan ook niet snel dalen. Daarnaast wordt goud ook veel gebruikt in elektronica: voor het gebruik van een smartphone is goud vereist. Weliswaar in ontzettend kleine hoeveelheden, maar door de vraag naar "smart" elektronica zal de vraag in dat opzicht niet afnemen. Desalniettemin wordt op korte termijn de prijs van goud toch met name beïnvloed door beleggers.

Dit jaar is goud een betere belegging dan de aandelenmarkt. De goudprijs is sinds begin dit jaar 20% gestegen en de brede aandelenmarkt (MSCI World) met 3,5% gedaald. Reden hiervoor is dat beleggers goud zien als "veilige haven" die relatief waardevast is, gezien de schaarste in het edelmetaal. Ook heeft een daling of stijging van valuta's weinig invloed hierop. Daarnaast profiteren beursgenoteerde goudmijnbedrijven van de opleving; de index waartoe deze bedrijven behoren (NYSE Arca Gold Miners Index) is dit jaar maar liefst 31,5% gestegen. Een belegging in Barrick Gold, die tot deze index behoort, levert dit jaar alleen al een rendement van ongeveer 50% op.

"Goud: je krijgt er geen rente of dividend uit en je zal je rendement moeten halen uit prijsstijgingen."

Zelfs Warren Buffet - lange tijd geen voorstander om in goud te beleggen - heeft recent zijn beleggingen in Goldman Sachs verruild voor Barrick Gold.

Er is natuurlijk wel wat kritiek op het beleggen in goud en goudmijnen; Warren Buffet gaf bijvoorbeeld aan dat er geen inherent rendement aan ten grondslag ligt en het niet een productief edelmetaal is. Oftewel: je krijgt er geen rente of dividend uit en je zal je rendement moeten halen uit prijsstijgingen. Bij de vergelijking van rendementen op de lange termijn doen aandelen het wel beter dan goud, maar dan heb ik het wel over een periode van zo'n 50 jaar. Als we naar de rendementen kijken sinds de kredietcrisis, doet goud het beter dan de brede wereldindex (9,24% op jaarbasis voor goud versus 7,22% voor aandelen). In die periode doen de goudmijnbedrijven het significant slechter, met maar 2,5% rendement op jaarbasis. In die periode moet je wel stalen zenuwen hebben gehad, want waar je bij aandelen een gestage stijging zag, is goud in dezelfde periode van het eerste hoogtepunt in 2012 met meer dan 50% gedaald (waarbij het hoogtepunt van 2012 pas in augustus 2019 weer werd geëvenaard). En dat terwijl de aandelenmarkt in diezelfde periode bijna verdubbelde. In diezelfde periode hebben de goudmijnbedrijven het niet veel beter gedaan dan de goudprijs.

In de tussentijd is verantwoord beleggen ook in populariteit gestegen en vraag ik me af of er dan ook op een bepaalde manier naar beleggingen in goud en in goudmijnbedrijven wordt gekeken. Zien we deze bedrijven bijvoorbeeld terug in duurzame fondsen, hoe wordt er naar goud gekeken in het gebruik in smartphones en dus naar de bedrijven die deze telefoons produceren? Ook zie ik grote dieselslurpende kiepwagens voor me bij de betreffende mijnen of zijn er inmiddels "groene" goudmijnen?

Kortom: ik vraag me af hoe er vanuit het duurzaamheidsperspectief wordt gekeken naar goud en goudmijnbedrijven. Ik ben benieuwd naar je visie!

Groet,

Caspar Snijders

Portefeuillemanager Aandelen - ACTIAM

Hoi Caspar,

Goud mag dan zijn glans herwinnen bij beleggers die op jacht zijn naar veilige activa, maar het is een dilemma vanuit het perspectief van duurzaamheid. Net als bij bedrijven die fossiele brandstoffen gebruiken, is de algemene opvatting dat in de gold-rush er voorbij wordt gegaan aan de maatschappelijke impact. De gezondheids- en veiligheidsrisico's waarmee werknemers worden geconfronteerd, evenals negatieve externe milieueffecten, zijn punten van zorg.

Dat is tenminste een algemeen geaccepteerd beeld. Een artikel gepubliceerd door investeringsmaatschappij VanEck biedt een ander perspectief. "De goudindustrie heeft in de loop der jaren met harde hand geleerd dat aandeelhouders niet de enige belanghebbenden zijn die zouden moeten profiteren van een goudmijn", schrijft portefeuillemanager en strateeg Joe Foster. Ook aandeelhouders worden steeds kritischer op de impact van mijnbouw, zoals blijkt uit o.a. het initiatief van Nederlandse beleggers om, onder de vlag van de VBDO, mijnbouwbedrijven aan te spreken op hun watergebruik.

Foster betreurt dat het imago van goudwinning sterk wordt beïnvloed door verhalen over ambachtelijke of kleinschalige mijnbouw. Een groeiend probleem in regio's als Afrika en Zuid-Amerika is dat dergelijke activiteiten veelal illegaal zijn en resulteren in slechte arbeidsomstandigheden en milieuvervuiling, met als gevolg schadeclaims van miljoenen dollars per bedrijf. Moderne commerciële goudwinning heeft volgens Foster echter niets te maken met dergelijke activiteiten. Hij suggereert dat goudbedrijven, die de neiging hebben om in afgelegen uithoeken van de planeet te opereren, juist een positieve impact hebben: werkgelegenheid, verbetering van infrastructuur en betere gezondheid en onderwijs voor de lokale gemeenschap.

Desondanks hebben ook professionele goudbedrijven met een veelvoud aan controverses te maken rondom hun mijnen. Eén van de belangrijkste problemen met goudwinning is het enorme waterverbruik. Volgens schattingen staat het jaarlijkse verbruik van goudmijnen wereldwijd gelijk aan bijna een half miljoen olympische zwembaden aan water. Hiermee concurreren goudmijnen met lokale landbouw om het toch al schaarse water. Zo werd het Amerikaanse mijnbouwbedrijf Newmont er vorig jaar toe gedwongen om een groot project in het noorden van Peru opnieuw uit te stellen vanwege zorgen over het risico op waterschaarste voor de omgeving. Een ander probleem is water- en bodemverontreiniging vanwege de grote hoeveelheden residuen die zware metalen en chemicaliën bevatten, zoals cyanide, die vervolgens in rivieren en meren worden geloosd.

Ondanks dat er standaarden voor mijnbouw worden geïntroduceerd, is het de vraag of het delven van goud überhaupt wel op een duurzame wijze mogelijk is. De IUCN, een organisatie voor natuurbescherming, stelt daarom dat er alleen sprake kan zijn van verantwoorde mijnbouw; duurzaam zal het nooit worden. Maar misschien nog wel veel belangrijker: hebben we als samenleving wel zoveel goud nodig?

Zoals je aangeeft heeft slechts een klein deel van de jaarlijkse vraag naar goud (+10%), een industriële bestemming (telefoons, nucleaire geneeskunde e.d.). Beleggers in goud concurreren daardoor direct met de industrie voor de afname van de grondstof. De stijgende vraag naar goud heeft tot gevolg dat de kostprijs van goud als grondstof toeneemt. Daarmee kan een parallel worden getrokken met de vlucht van beleggers naar voedselgrondstoffen tijdens de financiële crisis in 2008, wat leidde tot een prijsstijging van o.a. graan, mais, suiker en cacao.

Hoewel ik mij realiseer dat goud nog altijd als fundament dient van ons financiële systeem, moeten beleggers zich realiseren wat de effecten zijn voor zowel winning als het gebruik van goud als grondstof. In het licht van deze impact, lijkt dit toch niet zo'n veilige belegging. Althans, niet voor onze samenleving!

Groet,

Ruud Hadders

"Beleggers dienen zich te realiseren wat de effecten zijn voor zowel winning als het gebruik van goud als grondstof."

